

MEMO

Sisu: Mesinike ümarlaud

Kuupäev: 06. juuni 2017. a

Osalejad: Tarmo Tamm (MEM), Toomas Kevvai (MEM), Maarika Puusepp (EMÜ), Mart Kullmaa (EKMÜ), Jaanus Tull (EMTS), Aleksander Kilk (EML), Ülo Lippa (EML), Marianne Rosenfeld (EML), Aivar Raudmets (MP), Ülle Pau (MEM), Age Kärssin (VTL), Arvi Raie (VTA), Aado Oherd (EML), Ahti Bleive (PRIA), Kristi Võikar (PRIA), Merle Laurimaa (VTA), Harles Kaup (VTA), Ingrid Vesmes (MEM), Külli Suurvarik (MEM), Sigmar Suu (MEM), Maris Raudsepp (PMA), Liina Jürgenson (MEM).

1. Mesindusorganisatsioonide esindaja ülevaade oma organisatsiooni tegevustest.

Eesti Mesinike Liidu (EML), Eesti Kutseliste Mesinike Ühingu (EKMÜ), Eesti Meetootjate Ühenduse (EMÜ) ja Eesti Mesilaste Tõuaretajate Seltsi (EATS) esindajad andsid ülevaate oma organisatsiooni tegevustest.

Eesti Aianduse Mesinduse Keskseksi esindajat ei olnud ning mesinike sõnul ei ole enam tegemist aktiivse mesindusorganisatsiooniga.

Edasine arutelu toimus EML, EKMÜ ja EMÜ poolt 04. aprillil ettesaadetud teemade kaupa.

2. Mesilaspere pidamise toetus.

EML, EKMÜ ja EMÜ tegid ettepaneku rakendada mesilaste pidamise toetust alates 2018.a. Ümarlaual osalenud olid üksmeel, et toetuse maksmine aitaks kaasa mesilaspere registreerimisele (praegu on põllumajandusloomade registris registreeritud ligikaudu pooled mesilaspered) eelkõige hobi- ja väiketootjate poolt (suuremate meetootjate mesilaspered on valdavalt registreeritud). Toimiv mesilaspere register parandab aga mesilashaiguste seire ning tõrje võimalusi.

MEM andis teada, et esitas riigi eelarvestrateegia 2018–2021 koostamisel lisataotluse mesilaspere pidamise toetuse maksmiseks, kuid lisarahastust ei saanud.

3. Mesilate registreerimine põllumajandusloomade registris.

EML, EKMÜ ja EMÜ tõid välja, et e-PRIA kaudu on mesila esmane registreerimine liiga keeruline ning käib paljudele mesinikest üle jõu. Samuti võiks mesiniku erinevate mesilasgruppide sisestamine ja kustutamine olla lihtsam.

Arutelu käigus selgus, et EML- i ja PRIA vahel on olnud tihe kirjavahetus (viimasele kirjale vastab PRIA lähiajal). Mõttevahetuse tulemusena on PRIA koostanud mesilaspere mesilate registreerimise hõlbustamiseks juhendi, mille osas soovib mesinikelt tagasisidet. Mesilaspere arvu teatamise e-teenus oli keeruline vaid ühele kohal olijatest, teised olid arvamusel, et tegemist on lihtsa e-teenusega.

Mesinikud küsisid, et millal saab mesilaspereid uue e-PRIA kaudu registreerida? Vanas e-PRIA-s on endiselt põllumajandusloomade registri e-teenused ning ja üleminek ei toimu enne aastat 2020. Seega jätkub nii mesilate registreerimine kui ka mesilaspere registreerimine arvu teatamine vanas e-PRIA-s aastani 2020. PRIA informeeris, et mesilate registreerimisel saab abi küsida klienditeenindusest maakondlikest teenindusbüroodest ja registreerimise osakonna infotelefonilt 731 2311. Lisaks registreerimise keerukusele tõid mesinikud välja, et

probleemiks on hobi- ja väiketootjate registreerimise saamine. Pakkusid välja, et teemaga võiks tegeleda nõustajad ja maakonna veterinaarkeskused.

EML, EKMÜ ja EMÜ tegid ettepaneku, et mesilasperede arvu mesilas tuleks registrisse küsida mesinikelt nii kevadel 1. mai seisuga kui ka hilissügisel (näiteks 1. novembri seisuga). PRIA andis teada, et eelarve vahendite olemasolul on võimalik vajaminev registriarendus teha sügiseks valmis. MEM andis teada, et koostamisel on ministri määruse muudatus, mis paneb mesinikule kohustuse teavitada mesilasperede arvu 2 korda aastas (kevadel ja sügisel).

Mesinikud tõid välja, et võimalikult kõigi Eesti mesilate jõudmiseks registrisse tuleks kasutada eelkõige mesinikke stimuleerivaid võtteid, aga teatud ulatuses ka administratiivseid ja korralduslikke mõjureid. Näiteks:

- mesinikele mesilasperede pidamise toetuse maksmine;
- mesilaste mürgistuste või hukkamise korral vajalike menetlustoimingute tegemine, tuginedes mesila registris olemisele ja registriandmetele;
- mesilashaiguste või mürgistuste korral mesinikele veterinaarteenuste tasuta osutamine ja võimalike lisakulutuste hüvitamine vaid PRIA registris olevatele mesilatele.

VTA selgitas, et kontrollib mesinikke üks kord kolme aasta jooksul, olemasolevate ressursside juures ei nähta võimalust registreerimata mesilate otsimiseks. Samas tõdeti, et olukord on aastatega paremaks läinud ja suuremad meetootjad on valdavalt registris. VTA on teinud mesilatele ettekirjutusi kui mesila ei ole registris, kuid sunniraha rakendamise vajadust ei ole seni olnud.

Arutati selgitustöö jätkuvat vajadust, volitatud veterinaararstide kaasamist, mesindusprogrammi kaudu info levitamise vajadust. Pakuti välja, et mesindusel peaks olema oma mesindusseadus, kuhu koondataks kõik erinevates õigusaktides mesindust puudutavad sätted kokku.

Mesilasperede registreerimise teemat arutatakse järgmisel ümarlaul.

4. Mesilashaigused.

VTA andis ülevaate aastatel 2012–2014 tehtud mesilaste terviseuuringust. Samuti selgitas 2017.a läbiviidava AHM seire läbiviimise põhimõtteid. 2017.a on plaanis AHM seiret teha 200 mesilas (kaasatakse volitatud veterinaararstid). Mesilad on valitud 2012-2014 toimunud üle-Euroopalise meemesilaste terviseuuringuga AHM positiivsete leidudega ja nende lähiümbruse mesilate hulgast. Mesindusprogrammi kaudu koostatakse juhend mesinikule kuidas positiivse haigusleiuga edasi tegutseda.

Mesinikud tundsid muret, et mis järgneb peale positiivset leidu? Leidsid, et juhendmaterjalile oleks vaja õiguslikku kindlust. Mesinikud ja VTA tõid välja, et vaja oleks riiklikku AHM tõrje eeskirja. Mesinikud leidsid, et lähtuma peaks 1939.a mesilaste haiguste tõrje seadusest. MEM selgitab millised on õiguslikud võimalused AHM tõrjeeeskirja tegemiseks ja arutab VTA-ga läbi.

Mesinikud ei olnud rahul plaanitava AHM seireproovide võtmise meetodikaga. EKMÜ jäi eriarvamusele AHM proovide võtmise meetodika kasutamise ja tõrje juhendis väljatoodud soovitude osas.

Mesilashaiguste teemat arutatakse järgmisel ümarlaul.

5. Muud küsimused.

- Meeturu probleemid (musta turu suur osakaal ja kahtlase väärtusega odav importmesi). VTA selgitas, et 2015. a seirati 28 liikmesriigis ning lisaks Šveitsis ja Norras mee nõuetekohasust eesmärgiga teha kindlaks pettuste levik. Seire eesmärgiks oli leida mett, millel oli geograafiline ja/või botaaniline päritolu valesi märgistatud ja leida tooteid,

mis olid märgistatud meena, kuigi sisaldasid välistekkelisi suhkruid või suhkrutooteid. Kokku võeti 2237 meeproovi. Eestis võeti 20 meeproovi. Eesti tootjate meeproove oli 4. Komisjoni soovitus oli välja toodud, mis analüüse tuleb erinevatele proovidele teha. Näiteks tuli teha organoleptiline analüüs, elektrijuhtivuse määramine, diastaasi aktiivsuse määramine, õietolmu analüüs mee botaanilise ja geograafilise päritolu kindlakstegemiseks, suhkrute sisalduse (fruktoos, glükoos, sahharoos) määramine ja 2 võõrsuhkrute analüüsi.

20-st proovist 3. puhul saadi mittenõuetekohased tulemused. Ühel juhul oli toote etiketile märgitud, et tegu on pärnaõiemeeaga, kuid õietolmu analüüsi põhjal selgus, et antud mesi sisaldas ainult 14% pärna õietolmu. VTA tegi käitlejale ettekirjutuse peatada antud toote müük koheselt ja kutsuda tagasi jaemüüki saadetud kogused. Kahe meeproovi puhul oli diastaasarv madal. Kuna diastaasarvu hindamiseks on vaja teada ka hüdroksümetüülfurfuraali (HMF) sisaldust, siis labor analüüsis täiendavalt ka HMF-i. Selgus, et mõlemas mees olid näitajad korrast ära. Seega antud tooteid ei tohi mee nimetuse all turustada. VTA tegi käitlejatele ettekirjutuse peatada antud toodete müük koheselt ja kutsuda tagasi jaemüüki saadetud kogused.

Eestis võetud meeproovide esimene võõrsuhkrute analüüs teostati Saksamaal asuvas laboratooriumis. Kõik tulemused olid nõuetekohased. Teine võõrsuhkrute määramine teostati Belgias asuvas JRC laboratooriumis. Belgia laboris läbiviidud uuringute vastused on saabunud, kuid nende vastuste interpreteerimiseks on abi palutud Belgia laborist. Seega lõpliku kokkuvõtet ei saa veel teha.

Komisjoni esialgse kokkuvõtte järgi oli geograafiline päritolu valesi märgitud 2%, botaaniline päritolu oli valesi märgistatud 7% uuritud proovidest, 6% proovidest näitas suhkrutega võltsimist ja 11% proovidest jätsid kahtluse võimaliku suhkrutega võltsimise kohta. Belgia JRC labori kokkuvõtte järgi saadeti neile kokku 893 proovi. Sinna saadeti ka need 11% proovidest, millele oli jäänud kahtlus võimaliku suhkrutega võltsimise kohta. JRC avastas, et 14% (st 127 proovi /893st) sisaldasid võõrsuhkruid.

2015. a võttis VTA koostöös EKMÜ-ga 6 meeproovi mitte-Eesti päritolu meest, et kontrollida, kas tooted sisaldavad võõrsuhkruid. Kõik tulemused olid nõuetekohased, st mee võltsimist võõrsuhkrutega ei tuvastatud.

2016.a võeti järelevalve käigus 29 meeproovi. Kõikidest meeproovidest uuriti HMF sisaldust, diastaasarvu ja niiskusesisaldust. 15 proovi olid mujalt kui Eestist pärit meed ja nendest 2 proovi ei vastanud nõuetele. VTA tegi käitlejatele ettekirjutused peatada antud toodete müük koheselt ja kutsuda tagasi jaemüüki saadetud kogused.

Mesinikud tõid välja, et Läti ja Leedu mett turustatakse Eesti mee nime all. 2017. a on järelevalvele käigus lastud teha neljale Eesti meeproovile õietolmuanalüüs mee geograafilise ja botaanilise päritolu kindlakstegemiseks. Kõik tulemused olid nõuetekohased.

Meeturu probleeme arutatakse järgmisel ümarlaul.

- Seoses PMA poolt väljaantud infovoldikuga (Mesinikud ja taimekaitse- kes, mida ja kuidas tegema peab?) tõid mesinikud välja, et ettevaatusabinõuna lennuavade sulgemist terveks päevaks ei ole aktiivse korje ajal võimalik teha. PMA vastas, et infomaterjal on VTA ja Eesti Mesinike Liiduga mesinikega koostöös. Tegemist on seega kolmepoolse hea tava mõistes käitumisjuhisega, kuhu on koondatud kokku lühidalt ja konkreetselt taimekaitsevahendi kasutajate ja mesinike tegevused, et nende omavahelist koostööd edendada. Kõik ettepanekud juhise täiendamiseks on teretulnud. Kui soovitakse

ettevaatusabinõuna lennuavade sulgemise näide juhised maha võtta, saab seda teha. PMA kooskõlastab selle paranduse VTA ja Eesti Mesinike Liiduga. Mesinikud küsisid, et kaugel on õigusakt mille kohaselt leotakse mesiniku teavituskohustus täidetuks kui mesinik on oma mesila mesilasperegrupid põllumajandusloomade registris registreeritud. MEM vastas, et muudatuse sisse viimine tõi kaasa vajaduse eelnevalt muuta Taimekaitseeadust, mis on pikk protsess. Plaani kohaselt jõutakse määruse muudatuseni selle aasta sügisel.

- Arutati mesinduse kompetentsi keskuse loomise vajadust (EKMÜ ettepanek). MEM tõi välja, et kompetentsi keskuse loomisel peaks osalema kõik erinevad mesindusorganisatsioonid.